

*Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2026. № 4. ISSN 2307-2105*



*Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).*

**DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.200>**

**УДК 330.5**

*A. O. Gusev,*

*аспірант, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5855-831X>*

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИМІРЮВАННЯ  
МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ  
РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ**

*A. Husiev,*

*Postgraduate student, Odesa I.I. Mechnikov National University*

**METHODOLOGICAL FRAMEWORK FOR ASSESSING  
MACROECONOMIC STABILITY UNDER GLOBAL  
REGIONALIZATION TRENDS**

*У статті обґрунтовано нові методологічні засади вимірювання макроекономічної стабільності в умовах глобальної регіоналізації та фрагментації ринків. Проаналізовано феномен інституційної імітації та деструктивний вплив фіктивної капіталізації, що детермінована діяльністю наднаціональних інвестиційних фондів. Виявлено негативний вплив*

*«непродуктивної інституційної надбудови» та «безглузвих робіт» на реальні показники ВВП і якість людського капіталу. Запропоновано авторську методику розрахунку ВВП реальної цінності за паритетом купівельної спроможності із застосуванням системи функціональних коефіцієнтів корисної дії економіки. Впровадження даного інструментарію дозволяє відокремити реальні драйвери зростання від ілюзорних фінансових бульбашок при формуванні державної економічної політики. Доведено, що реіндустріалізація та зміцнення матеріального базису є єдиними надійними критеріями забезпечення національної економічної суб'єктності та стійкості до зовнішніх шоків.*

*The article substantiates a novel methodological framework for measuring macroeconomic stability, adapted to the current conditions of global geoeconomic regionalization and market fragmentation. The authors critically analyze the phenomenon of "institutional imitation" and the destructive impact of fictitious capitalization, which is largely determined by the non-market activities and compliance standards of supranational investment entities, specifically the "Big Three" asset managers.*

*The research identifies the systemic risks associated with the expansion of an "unproductive institutional superstructure" and the proliferation of "bullshit jobs" within the service sector. It is demonstrated that these factors lead to institutional inflation, erosion of meritocratic principles, and negative professional selection, ultimately distorting traditional GDP figures and masking the physical degradation of the industrial base.*

*The core scientific contribution of the study is the development of an original methodology for calculating the Real Value GDP at Purchasing Power Parity ( $GDP_{RV}^{PPP}$ ). This approach filters macroeconomic statistics by applying a system of functional efficiency coefficients based on the degree of a sector's contribution to the material reproduction of the economy. In this model, industrial and essential infrastructure services are assigned a full weight ( $k = 1$ ), while*

*auxiliary services receive a reduced weight ( $k = 0.5$ ), and unproductive institutional transactions (such as ESG/DEI bureaucracy and speculative financial-intermediary bubbles) are assigned a zero coefficient ( $k = 0$ ).*

*The implementation of this analytical toolkit allows policymakers to distinguish between real growth drivers and illusory financial bubbles, providing a more objective assessment of national economic autonomy. The study concludes that reindustrialization and the strengthening of the material production base are the only reliable criteria for ensuring national economic subjectivity and long-term resilience against external shocks in a post-globalized world.*

**Ключові слова:** *макроекономічна стабільність, глобальна регіоналізація, реальний сектор, фіктивна капіталізація, фінансіалізація, інституційна детермінація, реіндустріалізація, ВВП реальної цінності.*

**Keywords:** *macroeconomic stability, global regionalization, real economy, fictitious capitalization, financialization, institutional determination, reindustrialization, real value GDP.*

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.** Трансформація світової економічної архітектури ставить під сумнів релевантність усталених підходів до макроекономічної стабільності. Попередня парадигма глобалізації базувалася на лібералізації ринків та вільному русі капіталу. Проте, кризи 2020-х років виявили вразливість цієї моделі через три чинники: перехід до глобальної регіоналізації та конкуруючих торговельних блоків; ідентифікацію «бульбашкового» характеру ВВП, за якого фіктивна капіталізація не корелює з реальним виробництвом; деградацію промислової бази через надмірну фінансіалізацію.

Системна нестабільність ланцюгів постачання та зростання геополітичної напруженості довели, що фінансова збалансованість є вторинною щодо фізичної спроможності економіки забезпечувати критичні

потреби. Глобальна фрагментація руйнує універсальні механізми стабілізації, які раніше спиралися на безперервний доступ до ліквідності. У нових умовах саме реальний сектор стає ключовим об'єктом інноваційно-інвестиційного розвитку та гарантом економічної суб'єктності. Стабільність у новітніх умовах визначається не лише низькою інфляцією, а й технологічною автономністю та наявністю повних виробничих циклів. Це вимагає розробки нових інструментів вимірювання, що здатні відокремити стійкий розвиток від інерційного зростання сервісних надбудов.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання макроекономічної стабільності та трансформації глобальних економічних систем у період 2022–2026 рр. перебуває в епіцентрі наукових дискусій. Сучасний світовий академічний дискурс навколо цієї проблеми можна структурувати за трьома фундаментальними векторами, що відображають радикальний розрив із неоліберальною парадигмою минулих десятиліть.

Перший напрям присвячений дослідженню кризи глобалізації та переходу до гео економічної фрагментації. Ключовим теоретичним підґрунтям виступають праці Е. Райнерта, який довів, що безконтрольна глобалізація без міцної промислової бази веде до занепаду національних економік [1]. У новітніх умовах цей напрям розвивають аналітики МВФ, зокрема Г. Гопінат, яка вказує на незворотність розпаду світу на конкуруючі блоки [2]. Важливий внесок у розуміння цього процесу зробила Р. Форухар, яка обґрунтовує перехід від глобальної ефективності до локальної та регіональної стійкості [3]. Особливе місце займає концепція реглобалізації, запроваджена Всесвітнім економічним форумом, що описує перебудову мереж виробництва не за критерієм ефективності витрат, а за критерієм національної безпеки та стійкості [4].

Другий напрям охоплює критичний аналіз «бульбашкового» ВВП та фіктивної капіталізації. Проблема фінансіалізації, за якої фінансовий сектор перестає обслуговувати реальне виробництво, детально розкрита у роботах Р. Форухар «Makers and Takers», у якій автор описує механізми експлуатації

реальної економіки фінансовими інституціями [5]. Фундаментальні дослідження Б. Брауна щодо «капіталізму керуючих активами» висвітлюють феномен інституційної детермінації капіталізації та доводять, що «Велика Трійка» через неринкові механізми комплаєнсу штучно збільшує вартість сервісних секторів, створюючи ілюзію стабільності [6]. Аналогічні висновки роблять М. Молло та Е. Парана, кваліфікуючи сучасну фінансіалізацію як процес самовідтворення фіктивного капіталу, що не корелює з матеріальним випуском [7].

Третій напрям зосереджений на відновленні реального сектору як базису стабільності. Провідний дослідник цього напрямку М. Мацукато у своїх працях наполягає на необхідності переорієнтації державних інвестицій з віртуальних фінансово-посередницьких сервісів на стратегічні галузі промисловості [8]. Концепція економічної складності Р. Хаусмана підтверджує, що довгострокова макроекономічна стабільність у постглобальному світі прямо залежить від здатності країни виробляти складні фізичні товари. Цифровізація при цьому розглядається не як самоціль, а як інструмент модернізації реального виробництва – реіндустріалізації [9].

Вагомий внесок у розробку методології макроекономічної стабільності в умовах глобальних трансформацій зробили українські вчені, праці яких фокусуються на подоланні структурних деформацій національної економіки, зокрема:

– Ю.В. Кіндзерський обґрунтовує концепцію «нової індустріалізації» як єдиного шляху до відновлення економічного суверенітету, доводячи, що без відродження реального сектору та подолання технологічної периферійності макроекономічна стабільність залишатиметься крихкою та залежною від зовнішньої кон'юнктури [10];

– А.А. Гриценко розвиває методологію логіко-історичного аналізу економічних систем, акцентуючи увагу на інституційних змінах та

трансформації природи капіталу в умовах цифрової фінансіалізації, що прямо корелює з проблемою «фіктивної капіталізації» [11];

– М.І. Зверяков досліджує суперечності сучасної моделі економічного розвитку, вказуючи на вичерпаність неоліберальної парадигми та необхідність формування нової промислової політики, здатної протистояти викликам глобальної регіоналізації та фрагментації світового ринку [12];

– В.Г. Панченко присвячує свої праці аналізу світових трендів протекціонізму та промислової політики, доводячи, що в умовах «постглобалізації» виживання національних економік залежить від їхньої здатності створювати високу додану вартість у реальному секторі, а не лише обслуговувати фінансові потоки [13].

**Формулювання цілей статті (постановка завдання).** Метою статті є розробка та теоретичне обґрунтування нових методологічних засад вимірювання макроекономічної стабільності, що відповідають новітнім умовам глобальної регіоналізації та враховують деструктивний вплив фіктивної капіталізації. Дослідження спрямоване на формування об'єктивної системи індикаторів, здатної відокремити реальні показники зростання від ілюзорних фінансових бульбашок, які виникають внаслідок інституційної детермінації з боку наднаціональних регуляторів. Основна увага приділяється обґрунтуванню пріоритетності реального сектору економіки як базового критерію макроекономічної стабільності, що дозволить змінити вектор державної політики в бік стратегічного стимулювання реіндустріалізації та інноваційно-інвестиційного розвитку виробничої бази.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** У сучасних умовах макроекономічна стабільність перестає бути статичним станом збалансованості класичних фінансових показників і трансформується у динамічну здатність національної економічної системи до самовідтворення в умовах фрагментації ринків. Глобальна регіоналізація руйнує універсальні механізми стабілізації, які в попередню епоху суцільної глобалізації спиралися на безперервний доступ до глобальної ліквідності.

Традиційна система показників макроекономічної стабільності, що сформувалася в епоху домінування неоліберальної парадигми, базувалася на припущенні про незворотність лібералізації міжнародних ринків та вільного руху капіталу. У межах цієї концепції макроекономічна стабільність розглядалася здебільшого як стан збалансованості системи фінансово-економічних індикаторів, а саме:

- економічне зростання (таргетування стабільного зростання ВВП як основного показника макроекономічного добробуту);

- низький рівень інфляції (головний інструмент забезпечення передбачуваності економічного середовища, що регулюється шляхом таргетування);

- повна зайнятість (прагнення до природного рівня безробіття, підтримка якого здійснювалася шляхом фіскальної та монетарної політики);

- стабільність курсу національної валюти (ключова умова для залучення іноземних інвестицій та стабільності зовнішньоторговельних розрахунків) [14, с. 120];

- рівень облікової ставки (основний важіль регулювання грошової маси та вартості капіталу);

- граничні показники дефіциту бюджету (індикатори фіскальної дисципліни держави);

- рівень зовнішньої відкритості економіки (висока частка експорту/імпорту у ВВП трактувалася як успішність інтеграції у глобальні ланцюги вартості).

Традиційна методологія вимірювання макроекономічної стабільності також значною мірою спиралася на позиції країни в глобальних рейтингах, що формувалися наднаціональними інституціями (Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс Бостонської консалтингової групи, Індекс економічної свободи, Індекс розвитку людського потенціалу, Індекс ведення бізнесу тощо) [15, с. 139].

Прагнення щодо відповідності цим формальним критеріям спричинило викривлене сприйняття реального стану національних економік, де високі позиції у міжнародних рейтингах фактично підміняли собою розбудову внутрішньої економічної стійкості. Сприйняття згаданих індексів призвело до формування моделі інституційної імітації, за якої країни копіювали формальні ознаки ліберальних економічних систем та запозичували передові світові практики та досвід без урахування місцевих чинників впливу (уніфікація законодавства із найбільш розвиненими країнами, створення незалежних регуляторних органів формального характеру, впровадження специфічних протоколів корпоративного управління, тотальна діджиталізація державних послуг тощо) у розрахунку на автоматичне досягнення макроекономічної стійкості. Зокрема, створення зручних сервісних оболонок розглядалося як інструмент інноваційного розвитку економіки, модернізації бізнес-процесів та демонстрації успіху в міжнародних рейтингах, маскуючи при цьому деградацію базової індустріальної інфраструктури. Проте, системні кризи 2020-х років продемонстрували, що формальна відповідність критеріям наднаціональних інституцій не гарантує створення реального адаптивного базису національної економіки.

Наслідком описаної інституційної імітації стало критичне розширення масштабів фіктивної капіталізації – процесу, за якого ринкова вартість активів та показники економічного зростання втрачають безпосередній зв'язок із реальним обсягом вироблених товарів та послуг. У сучасній архітектурі глобальної економіки цей процес перестав бути суто ринковим і набув характеру інституційної детермінації з боку наднаціональних суб'єктів, насамперед «Великої Трійки» інвестиційних фондів (BlackRock, Vanguard та State Street).

Ключові аспекти цього механізму включають:

– концентрація інституційного контролю (сукупні активи під управлінням «Великої Трійки» перевищують ВВП більшості розвинених країн, що дозволяє цим структурам диктувати власні стандарти стабільності

через механізми акціонерного контролю та комплаєнсу. Це створює ефект, за якого макроекономічні показники країни підлаштовуються під інтереси глобальних портфельних інвесторів, а не під потреби національної економіки та її стійкості);

– стимулювання секторів з ознаками економічного перегріву (за допомогою системи ESG-рейтингів та специфічних інвестиційних фільтрів глобальний капітал спрямовується переважно у технологічні гіганти, платформну економіку та фінансові сервіси. Це забезпечує високі кількісні показники капіталізації, проте залишає реальний сектор без інвестиційної підтримки);

– фіктивна стабільність як інструмент управління (висока ринкова капіталізація сервісних компаній використовується як аргумент на користь стійкості економіки, проте за умов фізичного розриву ланцюгів постачання ці активи втрачають свою цінність, оскільки не мають матеріального забезпечення).

Типовим прикладом такої моделі виступає досвід Естонії з її концепцією «E-Estonia». Створення безпрецедентно зручної цифрової інфраструктури державних послуг та електронного резидентства дозволило країні сформувати імідж однієї з найбільш прогресивних цифрових економік світу, що забезпечувало їй стабільно високі позиції в міжнародних рейтингах та приплив портфельних інвестицій [16].

Проте, такий підхід містить суттєві системні ризики, які стають критичними в умовах глобальної регіоналізації:

– структурний дисбаланс економічного розвитку щодо сервісної надбудови (надмірне фокусування інтелектуального та фінансового капіталу на IT-секторі та цифрових послугах призводить до формування економіки з низьким рівнем диверсифікації виробничої бази. За умов фізичного розриву регіональних ланцюгів постачання «цифрова досконалість» не здатна компенсувати відсутність внутрішнього промислового виробництва товарів першої необхідності);

– інфраструктурна вразливість (тотальна залежність життєзабезпечення країни від цифрових мереж робить макроекономічну стабільність заручником кібербезпеки та безперебійного енергопостачання. В умовах глобальної турбулентності така стабільність є крихкою, оскільки позбавлена матеріального інертного базису, який забезпечує стійкість системи під час криз);

– ефект «цифрової вітрини» (демонструє ризик хибної стабільності, за якої успішна діджиталізація бюрократичних процесів сприймається як еквівалент економічного розвитку. Однак, за відсутності достатньої індустриальної бази реального сектору, така модель стає надзвичайно чутливою до зміни інвестиційних пріоритетів глобальних наднаціональних суб'єктів, що контролюють потоки капіталу в технологічному секторі).

Окремим стратегічним ризиком такої моделі є формування критичної залежності від імпорту, що є неминучим наслідком деградації або відсутності повних виробничих циклів всередині країни. У межах сервісно-цифрової парадигми вважалося, що високі доходи від експорту ІТ-послуг та фінансово-посередницьких операцій дозволяють безперешкодно імпортувати будь-які матеріальні блага. Проте, в умовах глобальної регіоналізації цей підхід виявляє свою неспроможність через низку чинників:

– втрата фізичної доступності ресурсів (в новітніх умовах (збройні конфлікти, торговельні війни, протекціоністські тенденції) наявність фінансового капіталу не гарантує можливості придбання необхідної продукції, оскільки ланцюги постачання розриваються, а країни-виробники переходять до політики ресурсного протекціонізму);

– технологічна вразливість (відсутність власного виробництва основних фондів та комплектуючих призводить до того, що навіть існуюча цифрова інфраструктура опиняється у повній залежності від імпортного обладнання та сервісного супроводу);

– імпортована інфляція (країни з високим рівнем секторальної деформації змушені імпортувати товари з високою доданою вартістю, що в

умовах девальваційних ризиків або зростання логістичних витрат руйнує цінову стабільність та провокує прискорення інфляційних процесів, знижуючи реальну купівельну спроможність населення).

Додатковим фактором реальної стратегічної вразливості сервісно-орієнтованих економічних систем є неринкові механізми інституційного контролю. Директивне впровадження ESG-комплаєнсу, звітності із дотримання квот та соціальних аудитів формує систему нематеріальних симулякрів, що дозволяють підтримувати високу ринкову капіталізацію компаній сервісного сектору навіть за умов їхньої низької виробничої продуктивності. Ці інструменти інституційного регулювання створюють ілюзію стабільності та прогресу, проте не мають кореляції з реальною фізичною стійкістю економіки країни. Отже, інституційна імітація успіху через цифрові інтерфейси та специфічну звітність без належного індустріального базису лише посилює суб'єктну залежність національної економіки від наднаціональних регуляторів, які фактично замінюють ринкові механізми оцінки вартості власною інституційною детермінацією.

Важливим аспектом критичного аналізу сучасних показників макроекономічної стабільності є ідентифікація непродуктивних компонентів у структурі валового внутрішнього продукту. Сучасна методологія розрахунку ВВП включає витрати на функціонування розгалуженої корпоративної інфраструктури, зокрема департаментів, що спеціалізуються на підготовці та верифікації нефінансової звітності (SDG, ESG, DEI тощо). З погляду теорії реальної вартості, діяльність таких підрозділів кваліфікується як трансакційні витрати, що не генерують реальної доданої вартості, проте безпосередньо впливають на статистичні показники економічного зростання. Зокрема, в межах концепції Д. Гребера така діяльність визначається як «безглузді роботи» – соціально непотрібні форми зайнятості із нульовою або від'ємною граничною корисністю, які існують виключно для підтримки ідеологічної цілісності та бюрократичного контролю всередині складних організаційних ієрархій [17].

Механізм впливу цього феномену на економічну систему реалізується через декілька каналів:

– інфляційний тиск інституційного походження (витрати на утримання адміністративного апарату, задіяного в процесах соціального аудиту та ідеологічного комплаєнсу, включаються у собівартість кінцевої продукції. Це спричиняє зростання рівня цін, що фактично є інституційною інфляцією. Так, формальне зростання номінального ВВП за рахунок зростання сфери послуг супроводжується зниженням реальної купівельної спроможності кінцевих споживачів);

– секторальних перерозподіл доходів та ефект нової нерівності (формування прошарку фахівців у сфері нефінансового регулювання призводить до перетоку капіталу з виробничих секторів до сервісних надбудов. Це створює специфічну форму соціально-економічної асиметрії: ресурси, які могли бути спрямовані на R&D, технологічну модернізацію та підвищення оплати праці у виробничій сфері, акумулюються апаратом інституційного контролю);

– парадокс інституційної детермінації (незважаючи на декларацію усунення нерівності як ціль сталого розвитку, механізм фінансування відповідних бюрократичних процедур фактично поглиблює розрив у розподілі національного доходу. Збагачення управлінського класу, що відповідає за схвалення наднаціональними суб'єктами для отримання пільгових позикових ресурсів, відбувається за рахунок додаткового фінансового навантаження на кінцевого споживача, що лише поглиблює існуючу майнову нерівність).

Окрім суто фінансових диспропорцій, згадані механізми інституційної детермінації генерують системні ризики для довгострокової стійкості на мікро- та макрорівнях, деформуючи структуру ринку праці та якість людського капіталу:

– зниження продуктивності праці внаслідок соціальної напруженості (впровадження політик, що базуються на ідеологічних пріоритетах, а не на

виробничій доцільності, провокує приховані соціальні конфлікти. Зокрема, виникає ефект зворотної дискримінації, який демотивує висококваліфіковані кадри та знижує загальну організаційну ефективність);

– ерозія меритократичних засад (руйнування принципів меритократії та рівності можливостей нівелює роль економічної конкуренції як найбільш ефективного механізму розподілу та використання трудових ресурсів. Це призводить до стратегічних втрат економіки через неоптимальне розміщення інтелектуального капіталу);

– ефект негативного відбору (необхідність дотримання штучних інституційних квот неринкового характеру створює умови для негативного професійного відбору. Це знижує граничну корисність найманої праці, оскільки критерії лояльності до інституційних стандартів стають більш пріоритетними за професійні компетенції та реальні результати діяльності).

Отже, сучасні показники ВВП у країнах із високою часткою сервісної економіки як правило містять значну частку фіктивної вартості, що відображає не реальний економічний потенціал чи рівень добробуту, а обсяг ресурсів, витрачених на легітимізацію існуючої інституційної моделі. Це створює методологічну ілюзію макроекономічної стійкості, яка за умов фізичної деградації промислового базису виявляється критично вразливою до зовнішніх шоків.

Для отримання релевантної оцінки стабільності національної економіки пропонується використання показника ВВП реальної цінності за паритетом купівельної спроможності. Такий підхід дозволяє очистити макроекономічну статистику від цінових викривлень, а також від статистичного впливу секторальних диспропорцій.

В основу моделі покладено диференціацію секторів економіки за критерієм їхньої функціональної участі у відтворенні матеріального базису. Усі компоненти ВВП за ПКС класифікуються за трьома категоріями з відповідними ваговими коефіцієнтами:

1) базовий та промислово-адаптований сектор ( $k = 1$ ) – первинний (сільське господарство, видобуток) та вторинний (промисловість, будівництво) сектори, а також послуги, без яких фізичне виробництво неможливе: транспорт, логістика, енергорозподіл, фундаментальна освіта, наука, медицина тощо;

2) інституційно-допоміжний сектор ( $k = 0,5$ ) – послуги, що забезпечують якісний супровід виробничих процесів (юридичний, бухгалтерський, податковий консалтинг, аудит фінансової звітності тощо). Ці послуги мають похідну цінність, що реалізується лише шляхом взаємодії з реальним сектором;

3) непродуктивні інституційні трансакції ( $k = 0$ ) – діяльність, спрямована на задоволення формальних вимог наднаціонального регулювання (ESG-звітність, DEI-консалтинг, соціальні аудити тощо), а також спекулятивні фінансово-посередницькі операції бульбашкового характеру.

Розрахунок здійснюється шляхом коригування номінального ВВП за ПКС на коефіцієнт корисної дії:

$$\text{ВВП}_{\text{РЦ}}^{\text{ПКС}} = \text{ВВП}^{\text{ПКС}} * \text{ККД}, \text{ де:} \quad (1)$$

$\text{ВВП}_{\text{РЦ}}^{\text{ПКС}}$  – валовий внутрішній продукт реальної цінності, обчислений за паритетом купівельної спроможності;

$\text{ВВП}^{\text{ПКС}}$  – загальний обсяг валового внутрішнього продукту, обчислений за паритетом купівельної спроможності;

ККД – коефіцієнт корисної дії ВВП країни, що обчислюється за формулою:

$$\text{ККД} = \frac{\text{БПАС}}{\text{ВВП}^{\text{ПКС}}} * 1 + \frac{\text{ІДС}}{\text{ВВП}^{\text{ПКС}}} * 0,5 + \frac{\text{НІТ}}{\text{ВВП}^{\text{ПКС}}} * 0, \text{ де:} \quad (2)$$

БПАС – базовий та промислово-адаптований сектор (частина ВВП, обчисленого за ПКС, від базового та промислово-адаптованого сектору);

ІДС – інституційно-допоміжний сектор (частина ВВП, обчисленого за ПКС, від інституційно-допоміжного сектору);

НІТ – непродуктивні інституційні трансакції (частина ВВП, обчисленого за ПКС, від непродуктивних інституційних трансакцій) (через застосування нульового коефіцієнту цей сектор при розрахунку  $ВВП_{ПКС}^{РЦ}$  не враховуватиметься).

Використання  $ВВП_{ПКС}^{РЦ}$  дозволяє виявити реальний стан національної економіки за фасадом сервісної цифровізації. Нульовий коефіцієнт для третьої групи послуг відображає їхню роль як інституційної надбудови. Ці трансакції споживають реальний ресурс (через перерозподіл доходів та інфляційний тиск), але не сприяють зміцненню автономності системи. Така модель демонструє, що країни з високим рівнем інституційної детермінації мають значно нижчий рівень реальної економічної стійкості, ніж відображається у традиційних рейтингах наднаціональних інституцій.

**Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.** У результаті проведеного дослідження переглянуто методологічні засади вимірювання макроекономічної стабільності та обґрунтовано необхідність переходу від ліберально-сервісної парадигми оцінки до моделі, що базується на пріоритетності матеріального відтворення. Системна трансформація світової економічної архітектури, зумовлена глобальною регіоналізацією та фрагментацією ринків, довела неспроможність традиційних фінансових індикаторів відображати реальний стан національної економічної стійкості.

Основні наукові результати та висновки дослідження полягають у наступному:

- 1) доведено ефемерність «рейтингової стабільності». Прагнення до відповідності формальним критеріям наднаціональних інституцій призвело до формування моделей інституційної імітації. Створення зручних цифрових сервісних оболонок (на прикладі концепції «E-Estonia») без належного індустриального фундаменту створює ілюзію успіху, маскуючи при цьому деградацію базової інфраструктури та критичну залежність від імпорту ресурсів і технологій;

2) ідентифіковано деструктивну роль інституційної детермінації. Встановлено, що діяльність глобальних інвестиційних фондів «Великої Трійки» через неринкові механізми стимулює розширення секторів фіктивної капіталізації. Це призводить до викривлення показників ВВП за рахунок непродуктивної інституційної надбудови, яка споживає ресурси системи, не створюючи реальної доданої вартості;

3) запропоновано авторську методологію розрахунку ВВП реальної цінності за ПКС. На відміну від класичних підходів, дана модель базується на диференціації секторів за коефіцієнтами їхньої функціональної корисності. Застосування нульового коефіцієнта для непродуктивних інституційних трансакцій дозволяє очистити макроекономічну статистику від спекулятивних компонентів та отримати об'єктивну оцінку стабільності національної економіки.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають у практичній апробації запропонованої моделі  $ВВП_{РЦ}^{ПКС}$  для порівняльного аналізу економіки України з економіками країн ЄС та інших країн світу. Це дозволить розробити прикладні рекомендації щодо коригування державної промислової політики в умовах постглобалізації, фокусуючись на стимулюванні реіндустріалізації як єдиного надійного інструменту забезпечення національного економічного суверенітету та довгострокової макроекономічної стабільності.

### Література

1. Reinert, E. S. (2007), *How Rich Countries Got Rich... and Why Poor Countries Stay Poor*, PublicAffairs, New York, USA.

2. Gopinath, G. (2024), *Geoeconomic Fragmentation and the Future of the International Monetary System*, IMF Publication, Washington, USA.

3. Foroohar, R. (2022), *Homecoming: The Path to Propelling a Whole New Era of Domestic Prosperity*, Crown Publishing Group, New York, USA.

4. WEF (2026), “Reglobalization: Rewiring the world economy for a new growth era”, World Economic Forum White Paper, available at: <https://www.weforum.org/stories/2026/01/reglobalization-world-economy-growth/> (Accessed 10 April 2026).

5. Foroohar, R. (2023), *Makers and Takers: How Wall Street Destroyed Main Street*, (Updated Edition), Random House, New York, USA.

6. Braun, B. (2022), *Asset Manager Capitalism as a Corporate Governance Regime*, The Routledge International Handbook of Financialization, Routledge, Abingdon, UK.

7. Mollo, M. and Paraná, E. (2022), “Financialisation as the development of fictitious capital in developing and developed economies”, *Cambridge Journal of Economics*, Vol. 46, pp. 955-976.

8. Mazzucato, M. (2023), *The Value of Everything: Making and Taking in the Global Economy*, Penguin Books, London, UK.

9. Hausmann, R. (2024), *The Atlas of Economic Complexity: Mapping Paths to Prosperity*, MIT Press Edition, Cambridge, USA.

10. Кіндзерський Ю.В. Деструктивне підприємництво в цифровій економіці та проблеми його регулювання. *Економічні перспективи підприємництва: виклики воєнного часу та повоєнної відбудови*: зб. мат. VIII міжн. наук.-практ. конф., м. Ірпінь, 30 травня 2025 р. Ірпінь, 2025. С. 206-212.

11. Гриценко А.А. Формування структуроутворюючих опор нової конфігурації розділено-сумісного світу. *Стратегічні засади інтеграції України у глобальний гео економічний простір*: зб. наук. праць за результатами міжн. наук.-практ. конф., м. Київ, 21 травня 2025 р. Київ, 2025. С. 16-20.

12. Зверяков М.І. Створення керованої моделі прискореного розвитку на неоіндустріальній основі. *Економіка України*. 2025. № 12 (769). С. 3-19.

13. Reznikova, N. Panchenko V. and Grod M. (2025), “Global Infrastructure at the point of structural decoupling: how fragmentation and renationalization redefine geoeconomic competition”, *Actual Problems of International Relations*,

Vol. 1, No. 165, available at:  
<https://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/4012/3792> (Accessed: 7 March 2026).

14. Гусев А.О. Концепція макроекономічної стабільності в умовах новітньої світової кон'юнктури. *Теорія, методологія і практика організації фінансових відносин в умовах глобальної турбулентності: актуальна проблематика і шляхи її вирішення*: мат. ІХ міжн. наук.-практ. конф., м. Одеса, 31 жовтня 2025 р. Одеса, 2025. С. 120-123.

15. Чалюк Ю.О. Індекси як критерії оцінки міжнародної соціально-економічної динаміки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 31. С. 138-145.

16. Estonia is at the top of the United Nations E-government ranking (2024), available at: <https://e-estonia.com/estonia-is-at-the-top-of-the-un-e-government-ranking/> (Accessed: 12 March 2026).

17. Graeber D. (2018), *Bullshit jobs. A Theory*, Simon & Schuster, New York, USA.

### References

1. Reinert, E. S. (2007), *How Rich Countries Got Rich... and Why Poor Countries Stay Poor*, PublicAffairs, New York, USA.

2. Gopinath, G. (2024), *Geoeconomic Fragmentation and the Future of the International Monetary System*, IMF Publication, Washington, USA.

3. Foroohar, R. (2022), *Homecoming: The Path to Propelling a Whole New Era of Domestic Prosperity*, Crown Publishing Group, New York, USA.

4. WEF (2026), “Reglobalization: Rewiring the world economy for a new growth era”, World Economic Forum White Paper, available at: <https://www.weforum.org/stories/2026/01/reglobalization-world-economy-growth/> (Accessed 10 April 2026).

5. Foroohar, R. (2023), *Makers and Takers: How Wall Street Destroyed Main Street*, (Updated Edition), Random House, New York, USA.

6. Braun, B. (2022), *Asset Manager Capitalism as a Corporate Governance Regime*, The Routledge International Handbook of Financialization, Routledge, Abingdon, UK.

7. Mollo, M. and Paraná, E. (2022), “Financialisation as the development of fictitious capital in developing and developed economies”, *Cambridge Journal of Economics*, Vol. 46, pp. 955-976.

8. Mazzucato, M. (2023), *The Value of Everything: Making and Taking in the Global Economy*, Penguin Books, London, UK.

9. Hausmann, R. (2024), *The Atlas of Economic Complexity: Mapping Paths to Prosperity*, MIT Press Edition, Cambridge, USA.

10. Kindzerskyi, Yu.V. (2025), “Destructive Entrepreneurship in the Digital Economy and Problems of its Regulation”, *Ekonomichni perspektyvy pidpriemnytstva: vyklyky voiennoho chasu ta povoiennoi vidbudovy* [Economic Perspectives of Entrepreneurship: Wartime Challenges and Post-War Reconstruction], State Tax University, Irpin, Ukraine, pp. 206-212.

11. Hrytsenko, A.A. (2025), “Formation of the Structural Pillars of a New Configuration of the Divided-and-Shared World”, *Stratehichni zasady intehratsii Ukrainy u hlobalnyi heoekonomichniy prostir* [Strategic Foundations for Ukraine’s Integration into the Global Geoeconomic Space], Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine, pp. 16-20.

12. Zvieriakov, M.I. (2025), “Creating a Controlled Model of Accelerated Development on a Neo-Industrial Basis”, *Ekonomika Ukrainy*, vol. 12 (769), pp. 3-19.

13. Reznikova, N. Panchenko V. and Grod M. (2025), “Global Infrastructure at the point of structural decoupling: how fragmentation and renationalization redefine geoeconomic competition”, *Actual Problems of International Relations*, Vol. 1, No. 165, available at: <https://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/4012/3792> (Accessed: 7 March 2026).

14. Husiev, A.O. (2025), “The Concept of Macroeconomic Stability under Current Global Economic Conditions”, *Teoriia, metodolohiia i praktyka orhanizatsii finansovykh vidnosyn v umovakh hlobalnoi turbulentnosti: aktualna problematyka i shliakhy yii vyrishennia* [Theory, Methodology, and Practice of Organizing Financial Relations under Global Turbulence: Current Issues and Ways to Address them], Odesa I.I. Mechnikov National University, Odesa, Ukraine, pp. 120-123.

15. Chaliuk, Yu.O. (2020), “International Assessment of the Socio-Economic Situation of Ukraine”, *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 31, pp. 138-145.

16. Estonia is at the top of the United Nations E-government ranking (2024), available at: <https://e-estonia.com/estonia-is-at-the-top-of-the-un-e-government-ranking/> (Accessed: 12 March 2026).

17. Graeber D. (2018), *Bullshit jobs. A Theory*, Simon & Schuster, New York, USA.

*Отримано редакцією журналу / Received: 14.04.26*

*Прорецензовано / Revised: 20.04.26*

*Дата публікації / Published: 23.04.26*